

שערי הוראה

מפעל עולמי ללימוד הלכה והוראה

טל: 072-3323139 | 7'011: a0772619222@gmail.com | חודש אלול תשפ"ו

מדור
נושא
פרסים
- בעמ' 3 -

צבר השורק

להגדיל תורה ולהאדירה:

אני לדודי ודודי לי...

"מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אל ד' אמות של הלכה" - כך גילו לנו חכמינו ז"ל. בימי הגלות, ימים של שכינתא בגלותא, מוצאת השכינה הקדושה מנוח לכף רגלה, בין כותלי בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובהיכלי הישיבות והכוללים, שם בין הסטנדרים וארונות הספרים, בין חדרי השיעורים והיכלי הלימוד, שורה השכינה הקדושה, ושם יכול כל יהודי לקיים בעצמו את הקריאה של חודש אלול "אני לדודי ודודי לי", להתדבק אל בוראו וקונו.

חכמינו ז"ל דקדקו ואמרו דווקא 'ארבע אמות של הלכה', שכן סגולה מיוחדת קיימת דווקא בלימוד הלכה, בפרט הלכה למעשה, שבלמוד זה זוכים לדבקות עילאה עם הקב"ה ולהשראת השכינה, כך שבחודש אלול, ימים של קרבת אלוקים ודבקות בהקב"ה, מה טוב ומה נעים חלקם של רבבות אלפי לומדי 'שערי הוראה' הקובעים לעצמם בכל יום זמן קבוע ללימוד הלכה למעשה בשלחן ערוך הרב הלכות ארבעת המינים.

רבבות אלפי הלומדים שיגדשו במשך חודש אלול את היכלי התורה, יכריזו ויאמרו בזאת כנגד כל מחרפי נפש ומיצרי רגליהם: אין לנו שיעור רק התורה הזאת! אין אומתנו אומה אלא בתורה! ואין לנו אלא ארבע אמות של הלכה.

הנהלת ומערכת 'שערי הוראה' מלווה בזאת בברכות הצלחה וסייעתא דשמיא את כל עמלי התורה החוזרים לספסלים הלימוד בחודש אלול: יהי עמכם, עלו והצלחו ועשו חיל, לכו בכוחכם זה והושעתם את ישראל! חזקו ואמצו, אל תיראו ואל תערצו, כי ה' עמכם גיבורי החיל!

פנ/נח

לקראת פתיחת זמן 'אלול': אלפים נרשמים למבצע 'פרי עט הדר', לכתיבת חידושים בהלכות ארבעת המינים בשלחן-ערוך-הרב

החשובים את מאמר חז"ל "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", כפי שפירשו המפרשים שהכוונה על מי שנוטל קולמוסו בידו ורושם את חידושי תורתו. מי שכוחו יפה בסיכום נאה של ההלכות - יתן פריו בעטו בכתיבת סיכומים, ומי שכוחו יפה להעמיק חקר, לסלסל ולפלפל בדברי תורה - אף הוא יתן פריו בעטו, פרי עט הדר, בכתיבת חידושי תורה ולהוציא מן הכח אל הפועל את חלקו בתורה.

בהנהלת 'שערי הוראה' מוסרים שמניסיון העבר במבצעים השונים שנערכו לעידוד חידושי תורה, העידו רבים וגם טובים שמבצעים אלו עודדו אותם לגלות מטמוניות הטמונות בכל מילה ובכל אות בשלחן ערוך הרב, שכידוע דבריו נכתבו ונאמרו בדקדוק רב על כל קוץ ותג, כשהוא יוצק יסודות וסולל מסילות במילים קצרות, והמעין היטב בדבריו יראה נפלאות כיצד על כל סעיף וסעיף אפשר להעמיק ולדון רבות לבאר את יסודות ושורשי הדברים. אלפי עמלי התורה שיעסקו בתורתו ויעמיקו בדבריו בהלכות ארבעת המינים, בוודאי ימצאו הרבה מרגליות ומטמוניות הטמונים בין השורות והאותיות.

ותן שכר טוב

פרטי מבצע 'פרי עט הדר' הם כדלהלן: א. כאמור, יש לכתוב סיכומי הלכות, או חידושים ופלפולים, והחומר חייב להיות בתורתו של השלחן ערוך הרב. ב. את החידושי תורה ניתן לשלוח לפקס שמספרו 0774448552 או לדואר אלקטרוני A0772619222@gmail.com. ג. המאמר צריך להתפרסם על פני כשני עמודים לכל הפחות. ד. את המאמר יש לשלוח עד חג הסוכות תשפ"ו.

בין שולחי המאמרים, יתקיימו הגרלות על סכומי כסף נכבדים: 2 זוכים בפרס ראשון בסך 1500 ₪ || 4 זוכים בפרס שני בסך 500 ₪ || 4 זוכים בפרס שלישי בסך 250 ₪.

כמו כן, עשרת המאמרים הנבחרים ביותר, שייבחרו על ידי רבני 'שערי הוראה', יזכו את כותביהם בשי נכבד של סט שלחן ערוך הרב מהדורת קה"ת.

מי בין הזמנים כבר באים אל קיצם, ובהיכלי הישיבות והכוללים, ניכרת הדריכות והתכונה הרבה לקראת פתיחת זמן 'אלול' בהתחדשות והתלהבות, בשקידה עצומה ובעמל התורה. בחנויות הספרים ניתן לראות בחורים ואברכים הרוכשים לעצמם גמרות וספרי ראשונים ואחרונים, ספרי הלכה ועיון, ובהיכלי הישיבות עצמן מסיימים את ההכנות האחרונות והטכניות לקראת קליטתם של רבבות הלומדים שיחזרו בכוחות חדשים ורעננים אל ספסלי בית המדרש.

גם בין כותלי מפעל 'שערי הוראה' ניכרת פעילות רוחשת ותוססת לקראת זמן אלול, וכהכנה דרבה לקראת ירח האיתנים, חודש תשרי תשפ"ו הבעל"ט, עם ההכרזה על המבצע הייחודי מסוגו "פרי עט הדר", עליו פורסם בגיליונו בחודש הקודם, מבצע שמטרתו לעודד את הבחורים והאברכים לשקוד על לימוד הלכות ארבעת המינים בשלחן ערוך הרב, ולקחת את עטם בידם ולכתוב סיכומים וחידושי תורה כיד ה' הטובה עליהם. ובכך להגיע מוכן ומזומן לקראת חגי מועדי חודש תשרי, בידיעת ההלכות אשר מרובים הם וענפים.

הפצת חוברת לימוד

בימים אלו נשלם מערך הפצת חוברות הלימוד של 'שלחן ערוך הרב - הלכות ארבעת המינים', שהודפסו במהדורה מיוחדת ומאירת עיניים ברבבות עותקים, בזכות נדבת לבם של פטרוני 'שערי הוראה', והם חולקו ביעקב והופצו בישראל בכל בתי המדרש והיכלי התורה, למען זיכוי הרבים ובמטרה שכל אחד ואחד יוכל להגות בהלכות ארבע המינים וליטול עמו את קונטרס הלימוד בכל מקום, בשבתו בביתו ובלכתו בדרך ובשכבו ובקומו, ולנצל כל רגע לקנות לעצמם קנין נצחי בהלכות ארבעת המינים שבשלחן ערוך הרב.

ותלמודו בידו

במקביל ללימוד ועיון בהלכות ארבע המינים בשלחן ערוך הרב, גם יקיימו בעצמם הלומדים

077-2619-222

קו 'שערי הוראה' לשמיעת עדכונים:

שביבי חוד מבעל התניא קדישא בעבודת ראש השנה

וידע כל פעול

"שמעתי בעת היה הק' בעל התניא ז"ל בעלומיו, התפלל פעם אחת בלילה בבית המדרש, והתפלל בדביקות עצומה ובהתלהבות נוראה עד שהשמש דבהמ"ד לא ראה אם נמצא מי בבהמ"ד, והלך וסגר הבית מדרש, והוא התפלל כל הלילה, ובהיות הבוקר בעת פתיחת השמש את ביהמ"ד, ראה את הרב ז"ל הלך ורץ אחת הנה ואחת הנה בביהמ"ד, וצעק בקול גדול 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרת'" (שפתי קודש עמוד 92). ובספר אוצר ישראל כתב שהיה זה בקטע התפילה "אתה בחרתנו" שהתחיל רביה"ק בעל התניא להתפלל בדביקות עצומה, וסגר השמש בעדו הדלת, וכאשר בא לפתוח לאחר שעות ארוכות, מצאוהו בעודו לוהט בלהבת שלהבת קה בתיבות "אתה בחרתנו מכל העמים" (...).

ויבין כל יצור כי אתה יצרתו

עובדא זו מסופרת בנוסח אחר בספרים רבים ומקורות נאמנים: "פעם אחת היו כל תלמידי המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע מסובין על שולחן רבם בראש השנה, ורק הגה"ק בעל התניא זי"ע עדיין לא הופיע מתפילתו, שלחו אחריו ולא מצאוהו, עד שמצאוהו בבית המדרש שאוחז בעמוד התפילה "סטענדער" וצועק בקול נורא 'וידע כל פעול כי אתה פעלתו' וחזר ושנה ושילש כן פעמים רבות בקול גדול ונורא, ולא רצו חלילה לבטלו מעבודתו. וכשבאו וסיפרו כן להמגיד הקדוש זי"ע, נענה המגיד הקדוש ואמר 'רבי זלמניו משפיע שגם הדומם (השטענדער) כי יבין כי אתה יצרתו'..."

דמעות של שמחה

התפלל תפילתו, וקם הרה"ק הר"מ, והלך בחשאי אל המקום אשר עמד שם בתפלתו, ושמע תפילתו בדביקות נפלאה וכו' ובא הר"מ למושב שולחנו, ואמר "הנה הר"ר זלמן יש לו הנאה ותענוג מהשי"ת והשי"ת נהנה ממנו..."

בתורת מנחם (ח"ב עמוד 4) מספר כי רבינו אדמוה"ז אמר פעם בליל ראש השנה שהעבודה בליל ראש השנה צריכה להיות בשמחה, נכנסו אליו נכדו מי שלימים נודע כבעל הצמח צדק זי"ע, ורבי נחום בנו של האדמו"ר האמצעי, ושאלוהו לאמר: כיון שבראש השנה צריך לעבוד עבודת היום בשמחה, למה הוא, רבינו הזקן, בוכה, השיב להם בעל התניא "בכיתי הוא דמעות של שמחה"...

למה דימיתנו?!

"פעם ביקש המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע את תלמידו הרה"ק רבי שניאור זלמן בעל התניא זי"ע להיות התוקע בבית מדרשו בראש השנה, רבי שניאור זלמן הסכים לכך בתנאי שילמדהו את כוונת התקיעות. לאחר שהמגיד לימדו את הכוונות, גילה לו רבי שניאור זלמן שאינו יודע כלל לתקוע, שאלו המגיד 'למה דימיתנו?!' השיבו: גם משה רבנו נהג כן, בתחילה אמר להקב"ה 'הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם', ואחר שגילה לו הקב"ה טען 'לא איש דברים אנכי' (שמות ד, י)... (ממעניי החסידות פרשת שמות. אמנם בסיפורי חסידים, מועדים 22, מובא שהסיפור היה עם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע אצל רבו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע).

הקב"ה יש לו תענוג ממנו

מעשה אחר שאירע אצל רבינו בליל ראש השנה, מרגלי בפומיה של כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א לספר מה שקיבל מרביתו ("הדעה והדיבור" תקצ"ז): "מסופר אשר אחרי פטירת המגיד הגדול זי"ע, א, נסע הרה"ק הבעל התניא זי"ע א לשהות בצל הרה"ק הר"ר מענדעל'ע וויטעבסקער זי"ע, א, ושם היה ההנהגה אשר כל החסידים היו אוכלין על שולחנו בשבת ויר"ט. וגם הרה"ק הבעל התניא אכל אצלו פעם אחת בליל א' דראש השנה בסעודה, ראה הרה"ק הר"ר מענדעל'ע זי"ע א שנפקד מקום הבעל התניא, כי עדיין

רשימת הזוכים במבצע הלכות תלמוד תורה

פרס שלישי בסך 500 ₪

הרב **יקותיאל יהודה שורץ** שליט"א
כולל צאנז - טבריה

הרב **יעקב סלומון** שליט"א
ישיבת דעת אהרן - מודיעין עילית

הרב **אלימלך זילבר** שליט"א
כולל חסדי משה - ירושלים

פרס שני בסך 700 ₪

הרב **מיכאל יעקבזון** שליט"א
כולל נדבורנא - ירושלים

הרב **יעקב גביר** שליט"א
כולל אלכסנדר - מודיעין עילית

הרב **משה כהן** שליט"א
כולל צאנז - טבריה

פרס ראשון בסך 1000 ₪

הרב **שלמה לוי** שליט"א
כולל מוסדות קבר רחל - ביתר עילית

הרב **יצחק אונגאר** שליט"א
כולל צאנז - ירושלים

הרב **לייב נחמן זלוטניק** שליט"א
כולל תוס' יו"ט - ביתר עילית

שמות הזוכים במדור 'פלאי הרב' לחודש אב:

4 זוכים ב-500 ₪:

הרה"ג ר' **מאיר שיק** שליט"א
בני ברק

הרה"ג ר' **אלימלך טרבינו** שליט"א
כולל קרלין מודיעין עילית

הרה"ג ר' **יהושע רייזמן** שליט"א
כולל בעלזא בית שמש

הבה"ח **ישכר בער טייטלבוים** הי"ו
אור ירושלים - עירי"ק ירושלים

הזוכה במצגת 'פלאי התורה':

הרה"ג **דוד צבי שלינגר** שליט"א
כולל בית דוד בית שמש

חידות נפלאות במשנת שו"ע הרב הלכות ראש השנה

נער ע"י המגיד משרים הר"ר דוד נתנאל
שווארץ שליט"א, י"ד מנחם
[להסתדר דרשות, ימים, ושבועות, מהמגיד משרים שליט"א,
פז למחיר ר"י יוסף פייז - 0548572683]

פלאי
הרב

הרב
kelly
פז

חידוד א'

יש כלל דמצוה בו יותר מבשלוחו (קידושין דף מ"א ע"א), וכן הוא גם במצוות תקיעת שופר (בפרט להראשונים והפוסקים שסוברים דמצוה הוא התקיעה, או דמצוה הוא גם בשמיעה וגם בתקיעה). איך יתכן מצאות, דלא רק שאין מצוה בו יותר מבשלוחו בתקיעת שופר, אלא שאי אפשר לקיים המצוה 'בו' - דהיינו, שאם יתקע בעצמו לא יצא ידי חובתו, אלא 'בשלוחו' - דהיינו, שרק אם אחר יתקע בשבילו יצא ידי חובתו?

מקור לתשובה: שו"ע הרב הלכות ראש השנה סימן תקפ"ט סעיף א'.

חידוד ב'

איך יתכן, שאדם יכול לצאת ידי חובת מצוות תקיעת שופר מחבירו, אבל אסור לו לומר לחבירו שיתקע עבורו, ורק אם חבירו תקע לו על פי דעת עצמו מותר?

מקור לתשובה: שו"ע הרב הלכות ראש השנה סימן תקפ"ט סעיף ג'.

חידוד ג'

יש מהדרים לקחת לתקיעות בראש השנה שופר שהכין יהודי ירא שמים, ואם אפשר לוקחים שופר שהיה שייך לצדיקים. והשאלה הוא - איך יתכן שאי אפשר לקיים מצוות תקיעת שופר רק אם השופר שייך לגוי?

מקור לתשובה: שו"ע הרב הלכות ראש השנה סימן תקפ"ז סעיף ו'.

תשובות לחידות ניתן להשיב, כדלהלן.

[א] בקו שערי הוראה: 0772619222, שלוחה 2.2

נא להשאיר את התשובות בקול ברור עם הפרטים שלכם ומקום הלימודים ומספר טלפון לחזרה.

[ב] בנדרים פלוס: 'שערי הוראה' קטגוריה תשובות לחידות.

בין כל העונים נכון לפחות על 2 חידות, יתקיים
הגרלה מיוחדת
של 4 זוכים ב-500 ₪ כל אחד.

תשובות לחידות מחודש אב

תשובה: נולד מותר בשבת, כגון נכרי שעשה כלי חדש בשבת מעצמו, מותר לטלטלו ולהשתמש בו בו אף על פי שלא היה דעתו עליו מאתמו לטלטלו למחר, אבל ביום טוב יש להחמיר בנולד כמו שיחבאר בסימן תצ"ה (שו"ע הרב הלכות שבת סימן ש"ח סעיף כ"ב).

חידוד ג' - איך יתכן, שאדם חייב משום מלאכה 'מכה בפטיש', אף שלא גמר את הכלי כתיקונו?

תשובה: מדובר באופן שצר צורה בכלי העומד לציירו, "אפילו לא צייר אלא מקצת הצורה", הרי עשה 'מקצת גמר הכלי' וחייב, ואף שהציור מצד עצמו אינו חשוב מלאכה, מכל מקום עכשיו שהכלי נגמר וניתקן על ידו, הרי הוא נחשב מלאכה, וכל העושה שום דבר שהוא גמר עשיית כלי ותיקונו, הרי זה נחשב מלאכה, והוא תולדת מכה בפטיש שהיה במשכן (שו"ע הרב הלכות שבת סימן ש"ב סעיף ה').

חידוד א' - איך יתכן, אדם יושב על כסא רגיל בשבת, והוא עובר על ידי כן, על אחד מהל"ט מלאכות של שבת, וחייב סקילה אם זה היה במזיד והתראה, ובמזיד ללא התראה - חייב כרת, ובשוגג - חייב קרבן חטאת?

תשובה: מדובר באופן שנכנס צבי לבית וישב אחד על הפתח ומילאוהו, דהיינו שלא נשאר בינו למזוזות הפתח מקום פנוי כל כך בכדי שיוכל הצבי לברוח דרך שם, הרי הוא חייב על כך משום מלאכת צידה (שו"ע הרב הלכות שבת סימן שט"ז סעיף ט'), ומקור הדין במסכת שבת דף ק"ו ע"ב במשנה. ודינו כשאר המלאכות של שבת, דאם עשאו במזיד והתראה חייב סקילה, ובמזיד ללא התראה חייב כרת, ובשוגג חייב חטאת.

חידוד ב' - ידוע שיום טוב קל יותר משבת, שהרי בשבת אסור לעשות מלאכות לצורך אוכל נפש וביום טוב מותר. לגבי מה מצינו ששבת יותר קל מיום טוב?

טלטול השופר בראש השנה

לאיסור" (כפי שהוא בשאר שבתות ויו"ט) ל"כלי שמלאכתו להיתר".

עם זאת, מוסיף השו"ע"ר (שם ובסימן תרס"ה), שהשופר נחשב "מוקצה למצוותו". כלומר, אסור להשתמש בו שימוש של חולין, כגון לסמוך בו קערה. אין זו סתירה, אלא שני דינים החלים במקביל: מצד אחד, הוא כלי היתר גמור לעניין טלטול. מצד שני, קדושת המצווה שחלה עליו אוסרת את השימוש בו לבזיון או לצרכים אחרים. דין זה דומה ללולב, שמותר בטלטול כל היום אך אסור להריח בו.

ג. שיטת כמה אחרונים (מובאת במשנה ברורה)

שיטתו העקרונית של השו"ע"ר, לא התקבל בפשטות על ידי כל הפוסקים. ולכן אף אם רבים מן האחרונים הסכימו עם המסקנה שמותר לטלטל את השופר כל היום, מ"מ חלקו על הטעם והנימוק. בראש החולקים עומד בעל ה"משנה ברורה".

ובאמת, הקושי העקרי שעמד בפני הפוסקים בדעת רבינו השו"ע"ר, הוא ההשוואה לכלי מצווה אחרים. האם כל כלי שנעשה בו מצווה בו ביום נשאר מותר בטלטול כל היום? הלא "שיפוד של צלי" בערב פסח, או סכין של מילה, לאחר שצלו בו את הפסח, או לאחר שנעשתה המילה, כלים אלו חוזרים להיות מוקצה (לרוב הדעות), למרות ששימשו למצווה בו ביום. אם כן מה נתייחד בשופר להתירו כל היום?

מתוך כך, מסיק המשנ"ב (סימן תקצ"ו ס"ק א') דהן אמת שטלטול השופר מותר כל היום, אך הטעם לזה אינו מחמת המצווה שהיה בה [וגם לא משום תקיעות של חינוך שמותר לתקוע בו כדעת הט"ז], אלא משום שראוי לתקוע בו להוציא אחרים שלא יצאו בו ידי חובתן עדיין.

נפק"מ בין הדעות:

הנה אף כי לכל ג' הדעות השופר מותר בטלטול, עדיין יש חילוק לדינא בין הטעמים השונים, למשל באופן שאדם נמצא בבית האסורים, וכדומה, במקום שאין שם מציאות סבירה ליהודי נוסף. לדעת הט"ז והשו"ע"ר גם בכה"ג מותר לטלטלו (להט"ז משום תקיעות רשות, ולהשו"ע"ר עצם חובת היום הפך את השופר לכלי שמלאכתו להיתר), משא"כ להמשנ"ב לכאורה אין להקל בכה"ג.

נושא בשיטתו

הפוסקים דנו בהרחבה האם השופר מותר בטלטול בראש השנה לאחר שכבר יצאו חובת תקיעות, וג' דעות עיקריות מצינו בזה בדברי הפוסקים להתיר טלטולו, וכדלהלן.

א. שיטת הט"ז

הרמ"א (או"ח סימן תקצ"ו סעיף א') קבע בפשיטות כי לאחר שיצאו חובת תקיעות אין לתקוע בחינם עוד תקיעות בשופר, אבל הט"ז (או"ח סימן תקצ"ו ס"ק ב') חולק עליו בתוקף, ולדעתו אין כל איסור לתקוע בשופר "בחנוך" כל היום כולו בראש השנה, ובלבד שאין זה יום שבת.

הט"ז מביא הוכחה לשיטתו, דאם נאמר שיש איסור בתקיעת שופר שלא לצורך מצווה, אם כן, לאחר שהאדם יצא ידי חובת תקיעות, השופר היה צריך להפוך למוקצה גמור, שהרי אין לו עוד כל שימוש מותר. ואם היה הופך למוקצה, היה אסור לטלטלו, בדיוק כשם שסכין של מילה, לאחר שנעשתה בו המילה, חוזר להיות מוקצה, וזה ודאי אינו, אלא השופר ודאי מותר בטלטול כל היום, שהרי הפוסקים לא הזכירו כלל איסור טלטול בשופר ביום טוב. על כרחך היתר לטלטלו הוא משום שמותר לתקוע בו כל היום כולו גם תקיעות רשות. ולכן הוי כלי שמלאכתו להיתר.

ב. שיטת בעל התניא בשולחן ערוך הרב

רבינו אדמוה"ז ב'שולחן ערוך הרב' (סימן תקפ"ח סעיף ה') פוסק כדעת הט"ז להתיר טלטול השופר בראש השנה גם לאחר שיצא יד"ה, אולם מסביר אחרת, וזה לשונו הזהב "ודין לטלטול שופר בשבת זו [שחל להיות בחול], כדין טלטול בכל שבתות השנה... אבל אם חל בחול, אף על פי שמותר לטלטלו אפילו שלא לצורך גופו ומקומו, כיון שתוקעין בו ביום ודינו ככלי שמלאכתו להיתר".

מדברי רבינו למדנו כי גם אם היה אסור לתקוע עוד תקיעות חינוך, מכל מקום עצם הדבר שהשופר "עמד למצוותו" ביום ראש השנה, מקנה לו דין של "כלי שמלאכתו להיתר". כלומר אין ההיתר תלוי בשימוש עתידי לצורך תקיעות חינוך, אלא בעצם הגדרתו של החפץ ביום זה. כשם שסכין שחיטה ביום טוב דינו ככלי שמלאכתו להיתר כי הוא עומד לשחיטה שהותרה, כך השופר בראש השנה, מעצם ייעודו למצווה, משנה את הגדרתו מ"כלי שמלאכתו

סיפורי קודש

הכפרי שנסע לראש השנה לרבי...

קשרי קודש

בין הרב בעל התניא עם גדולי דורו

פרק ה'

הגה"ק רבי מנחם נחום מטשערנבול בעל מאור עיניים זיע"א

הצדיק הקדוש רבי מנחם נחום בעל "מאור עיניים", היה אף הוא מתלמידיו המובהקים של המגיד, בדומה לרבינו אדמו"ר ז"ל בעל התניא, ואף זכה עוד להסתופף בצלו של הבעל שם טוב הקדוש.

מאור עיניים מהדורה ראשונה סלאוויטא תקצ"ח (בית המכירות נשים)

גם הוא היה אוהב נאמן לרבינו הזקן. מסופר כי ביקר פעם בביתו של הרבי בליאזני, ורבינו שלח אליו פדיון נפש עבורו ועבור כללות החסידות באלול שנת תקנ"א, מתוך הכרה במעלתו ובתפלתו.

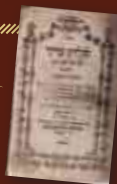
לימים, חלה ה"מאור עיניים" ונחלש, והוצאותיו לרפואה היו מרובות. רבינו הזקן, שדאג לו דאגת אמת, לא היסס לפנות במכתב נרגש לחסידיו, בבקשה ותחינה לבוא לעזרתו של הצדיק. במכתבו, מפליג רבינו בשבחו של ה"מאור עיניים" במילים נעלות:

"עוֹדֵד רוּחַ טְהוֹרָה וְנִדְבָה לְהָאֵל גִּבְרָא... רֶכֶּב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו, אִישׁ אֶלְקֵי יֵאֱמָר לוֹ... אֲשֶׁר נִנְּחָה בּוֹ יָד ה' זֶה כְּמָה עֶדְן וְעֵדֵינִי וְהִיתָה הוֹצֵאָה מִדְּבַר לְאַלְפִים, וְגַם עֲתָה עוֹד מִסְפָּל בְּיִסּוּדֵיךָ שֶׁל אֲבֹתָה, יִחְלִימוּהוּ ה' וְיִחְיֶיהוּ..."

הכינוי "רכב ישראל ופרשיו" משומר ועומד לאנשי מעלה שכל הדור נשען עליהם. רבינו הזקן ראה בהרה"ק ה"מאור עיניים" דמות כזו, ועל כן גייס את כל כוחו והשפעתו כדי לסייע לו בשעתו הקשה, מתוך אהבתו ואחריות כלפי מנהיגי ישראל.

שבחי גדולי הדורות במעלה לימוד שולחן ערוך הרב בעל התניא

שבחי אסדר

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע

"ורבים וכן שלמים כלתה נפשם לשתות בצמא דברי קדשו לאמר מי ישקני מים מבור בי לחם לחמה של תורה" (הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב במכתב הסכמתו לספר שועה"ר).

הרה"ק בעל חמדת שלמה

הגה"ק רבי שלמה זלמן בעל חמדת שלמה בהסכמתו לסדר ברכת הנהנין כותב: "ולשבח ולפאר גודל יקרת ערך הגאון הנ"ל ולומר על הדינים הנ"ל כי טובים המה אך למותר, כי נודע יקרת ערכו ותפארתו עלי תבל, ובלתי ספק כי דבריו בנויים על אדני הצדק ויסודי האמת".

מעשה שהיה באחד הכפרים הנידחים, שם התגורר יהודי כפרי, איש תם וישר, אך ידיעותיו בתורה היו מועטות מאוד, עם זאת ליבו היה חם ופתוח לכל דבר שבקדושה. כדי להעניק לבנו חינוך תורני, שכר הכפרי 'מלמד', תלמיד חכם וירא שמים, שהיה דבוק בכל ליבו ברבו, הלא הוא רבינו אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא קדישא זיע"א. הימים חלפו, והנה הגיע חודש אלול, חודש הרחמים והסליחות. כבכל שנה, החל המלמד להתכונן למסעו הגדול אל חצר הקודש בליאדי, כדי לשהות במחיצת רבו בימים הנוראים. ימים אחדים קודם צאתו לדרך, נפרד המלמד מבעל הבית שלו, הכפרי, ובירכו בברכת "שנה טובה ומתוקה". "בעזרת השם", אמר המלמד, "אחרי החגים אשוב למלאכתי".

הכפרי, שראה במלמד את רבו שלו ואת הדמות הרוחנית של הכפר כולו, נדהם. הוא לא שמע מימיו על 'רבי' אחר, ובודאי שלא הבין מדוע ה'רבי' של ילדיו זקוק בעצמו לנסוע אל 'רבי' אחר. וכי לא תהיה עמנו בראש השנה וביום הכיפורים? תמה, "הרי אנו, יהודי הסביבה, מתאספים כאן למניין, וכל היהודים כולם כמהים וצמאים שאתה תשמש כבעל תפילה ובעל התוקע שלנו!".

המלמד ניסה להסביר לאיש הפשוט את גודל מעלת הנסיעה לצדיק. "הרבי שאליו אני נוסע", אמר, "הוא צדיק יסוד עולם, בבחינת 'ראש'. כשם שהראש מנהיג את כל הגוף, כך הצדיק הוא הראש של הדור, וממנו נמשכת כל החיות הרוחנית והברכה הגשמית לכל השנה כולה. וראש השנה, שהוא 'הראש' של השנה, הוא הזמן הראוי ביותר להתחבר אל 'הראש' של הדור".

דבריו הפשוטים והיוצאים מן הלב של המלמד פעלו את פעולתם. עיניו של הכפרי נדלקו באש של התלהבות. "אם כך הוא הדבר", קרא, "אם זהו הזמן להיות אצל 'הראש', הרי שגם אני רוצה להיות שם! ניסע יחד!". המלמד, ששמח על זכות זו שנפלה בחלקו, הסכים מיד, מה גם בכך הרויח שלא יצטרך לשרך את רגליו ימים ארוכים, הכפרי יקח אותו עמו בעגלתו... ואכן הכפרי רתם את סוסו לעגלה, הצטיידו בצידה לדרך, ויצאו יחדיו למסע אל ליאדי.

בהגיעם לחצר הקודש, מצאנו מלאה וגדושה באלפי חסידים שבאו מכל קצוות תבל להסתופף בצל הקודש. המלמד התקבל בברכה על ידי מכריו, אך הכפרי חש בודד וזר במקום הזה. בערב ראש השנה, כאשר הגיע מועד קבלת הקהל ל'יחידות', עמדו החסידים בתור ארוך כדי להיכנס אל הקודש פנימה, להגיש 'קוויטל' ולקבל את ברכת הצדיק. הכפרי, שלא ידע את נפשו, נעמד אף הוא בתור, ונגרר עם הזרם עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של הרבי.

כאשר עמד לפני האדמו"ר הזקן, נאחז הכפרי באלם והלם. הדרת פניו הקדושה של הרבי

והמעמד הנשגב שיתקו אותו כליל. הוא עמד דומם, מבטו מושפל, ולא ידע מה לומר ומה לבקש. הרבי הביט בו במבטו החודר והמלא רחמים, והמתין. משראה שהאיש אינו מדבר, אמר לו הרבי במילה אחת: "וואו".

הכפרי נותר בשתיקתו. הרבי חזר ואמר בקול רם יותר: "וואו". הכפרי, נבון ומבולבל, עדיין לא הוציא הגה. אז פתח הרבי ואמר: "הן, קורה שיהודי נכשל... יש שעושה כך, ויש שעושה כך...". ובמילים סתומות, החל למנות שורה של עניינים ומכשולים רוחניים, שהיו בדיוק אותם הדברים בהם נכשל אותו כפרי פשוט בחיי היום-יום שלו, לעתים אף מבלי שידע את חומרתם.

הכפרי שלא הורגל מימיו בדרכי הרבי והחסידים. רוח הקודש לא היה מושג אותו הכיר. רתח מזעם.

הן אם הרבי יודע את כל עוונותיו מבלי שהוא גילה זאת בפניו, אם כן איפוא אין כאן מקום לספק: אין זאת, אלא שהמלמד, הדר בביתו, רואה את מעשיו ומכיר את חולשותיו, הלך והלשין עליו בפני הרבי! הוא אף יצא מלפי הרבי, ויצא לחפש את המלמד. כאשר אף מצא אותו, התנפל עליו בצעקות ובגידופים: "כפוי טובה! כך אתה גומל לי על שאני מפרנס אותך? הלכת והלשנת עליי בפני הרבי? מעתה, אינך המלמד של בני פוטרות!".

המלמד ההמום ניסה להכחיש ולהסביר, אך הכפרי סירב להקשיב. בצער רב על החשד הכבד ועל פרנסתו שאבדה, שב המלמד ונכנס אל הרבי, וסיפר לו את כל המאורע. האדמו"ר הזקן ציווה לקרוא לכפרי.

כשהכפרי נכנס, אמר לו הרבי בעדינות: "דע לך, כי המלמד לא סיפר לי דבר וחצי דבר. לחינם כעסת עליי".

"אם כן", שאל הכפרי בסערת רגשות, "מנין ידע הרבי את כל הדברים?".

השיב לו הצדיק בנחת: "וכי אני אמרתי שאתה עשית את הדברים הללו? אני רק אמרתי ש'קורה שיהודי נכשל'...".

באותו הרגע, נפקחו עיניו של הכפרי. הוא הבין שעומד הוא לפני איש אלוקים קדוש, אשר ברוח קדושו ראה את הנעשה בחדרי ליבו. הוא פרץ בבכי מר, נפל לרגלי הרבי והודה על האמת: "אכן, רבי, בכל אלה נכשלתי!". הוא התחנן וביקש דרך תשובה ותיקון לנפשו.

האדמו"ר הזקן הרגיעו, הדיך אותו בדרך התשובה והבטיח לו שאם ישוב אל השם יתברך בלב שלם, ויזכה לשנה טובה ומתוקה. הכפרי יצא מלפני הרבי מאושר ומפויס, ליבו נטהר ונזקק כבירה חדשה. הוא מיהר אל המלמד, התנצל בפניו ממעמקי ליבו וביקש את סליחתו. מאותו היום ואילך, נהפך אותו יהודי כפרי לחסיד נאמן ומקושר בלב ונפש אל רבינו אדמו"ר הזקן זיע"א, אשר קירבו והכניסו תחת כנפי השכינה.

מפעל עולמי שערי הוראה

בתי הוראה | מפעלי עידוד לבני ישיבות לומדי הלכה | רשת ישיבות שבת בשבתו | מיין מסכת | קו שיעורי תורה